

Ruska književnost.

Nadarjen ruski pesnik, ki pa že štirinajst let ne piše več stihov, g. Andrejevskij, je čital pred kratkim v Petrogradu predavanje o „preživelosti ritma“. V tej svoji lekciji je prišel do zaključka, da, akoravno še ni napočil konec poezije, se je vendar ritem že preživel.

Na to trditev mu odgovarja J. Sementkovskij, urednik „Nive“, da je sodil pač preveč smelo. Nikdar — pravi Sementkovskij — se še ni pojavljala v Rusiji tolika množica poetičnih zbornikov, kakor dandanes. Zato o „preživelosti ritma“ ne more biti govora. Sicer pa res opazujemo, da zanimanje za te proizvode v stihih čimdalje bolj pojema. Ob svojem času je pesmi Kantemira, Lomonosova, Deržavina, Žukovskega, Puškina i. dr. prečitala vsa izobrazena Rusija, danes pa se občinstvo za novejša pesnike zmeni le malo, in reči smemo, da so pripovedniki v prozi dokaj bolj priljubljeni, nego pesniki. Noben pesnik se tako ne čita, kakor L. N. Tolstoj, M. Gorkij, H. Sienkiewicz i. dr. Opravičeno se povprašujemo, zakaj sedanji (ruski) pesniki niso „lastniki naših duš“, in zakaj občinstvo čita še sedaj rajše dela prejšnjih pesnikov?

Na to vprašanje odgovarja kritik, da temu ni kriv izprijeni ritem, marveč izprijena vsebina, kajti še se dobé pesniki, ki pišejo gladko in lepo, kakor n. pr. Minskij in Mežerkovskij, toda ko prečitamo njih stihe, ostanemo hladni do dna duše, ker vsebina pesmi nas ne gane. Sedanji pesniki sami ne vedó, kaj hočejo, po čem koprni; zato je tudi njih pevanje nekako vodeno, ki ne more razgreti srca čitateljevega. To je krivo, da so ti pesniki, komaj pojavivši se na svet, med občinstvom že zopet pozabljeni.

Dasiravno je ruskih pesnikov po mnenju gosпода Sementkovskega dandanes mnogo, premnogo, vendar najznanější izmed teh so naslednji:

N. Minskij, pesnik-filozof, mislitelj. V njegovih pesmih hladna razsodnost nadkriljuje čutnost. Minskij piše vedno premišljuječe in uglajeno. Dokaj dobrih misli je razlito v njegovih znamenitih „*Bêlih nočeh*“. Včasih se pojavi tudi kako toplo čuvstvo iz njegovih zveneče ubranih vrst, kot n. pr. v njegovi „Serenadi“, ki je zares prekrasna. Minskij je izdal ravnokar zbornik pesmi z naslovom „*Novyja stihotvorenija: Getsamanskij sad i drugije*“. (Cena 1 rub.) Tam govori pesnik-modrijan predržno:

Nět dvuh putej¹⁾, dobra i zla,
Est dva puti dobra.
Menja²⁾ svoboda privela
K rasputju³⁾ v čas utra.⁴⁾

¹⁾ Ni dveh potov, ²⁾ mene, ³⁾ na razpotje, ⁴⁾ ob prvi jutranji uri.

I tak skazala:¹⁾ dve tropy,²⁾
Dve pravdy³⁾, dva dobra.
Ih vybor: muka dlja tolpy⁴⁾,
Dlja mudreca — igra.

Ako nam pride pesnik s tako drzno trditvijo, češ, da ni dveh potov, dobrega in zlega, mora se pač v čitatelju vzbuditi le pomilovanje do pesnika-filozofa, ki je s svojim nevkrotnim koprnenjem po originalnosti dospel že do one skrajnosti, kjer ima od vzvišenega do smešnega le še en korak. „Tolpa“ t. j. prostaki ne znanjo pogoditi stez v življenju, za pesnika-modrijana pa je to igrača. To je oni slaboglasni nauk o „nadčloveštvu“, ki je v modernem pesništvu rodil toliko slabega.

Drugi, njemu povsem enaki pesnik je D. Mežerkovskij. V gonji za „ideal“ tudi g. Mežerkovskij včasih potepta z nogami „bon ton“ prave poezije; zato je v njegovih „stihotvorenijah“ pravih cvetov nežne poezije jako malo. Najbolj še slovi njegova „*Vera*“. Po izobrazbi in po znanju, kakor tudi po gladkosti stihov, se mora Mežerkovskij prištevati prvim sodobnim ruskim pesnikom.

Tretji pesnik je K. Baljmont. Ta pesnik je zaslovel po svojih prevodih. Kot samostalen pesnik se je izpočetka pridružil dekadentom, katerim pa je menda sedaj dal slovo, ker piše zopet v splošno človeškem jeziku o splošno človeških rečeh. Lani je izdal knjigo „*Gorjačija zdanija. Lirika sovremennoj duši*“. (Cena 1 rub.)

Četrti pesnik je S. Frut, poet svetopisemskih motivov. V tej stroki se nihče ne more kosati z njim. Obelodanil je tudi nekoliko zalih liričnih umotvorov.

Peta je M. A. Lohvickaja. Njo ruska kritika imenuje naravnost „pesnico naslade“ (poetesa sladostrastja). Ona poje n. pr.

Ja naslaždenij znojnyh žaždu⁵⁾,
Ja ždu⁶⁾ božestvonnago sna,
Zovu,⁷⁾ išču,⁸⁾ sgoraju,⁹⁾ straždu,¹⁰⁾
Prohodit žizn¹¹⁾ — i ja odná.¹²⁾

Ja vojdu v tvoj hram tainstvennyj
Laski bračnyja¹³⁾ gotov.
Moj prekrasnyj, moj edinstvennyj,
Utoli¹⁴⁾ moju ljubov.

M. A. Lohvickaja je izdala lani in predlanskim tri zvezke svojih „*Stihotvorenij*“, ki se prodajejo po rublju. Prvi zvezek je doživel že drugo izdanje, kar spričuje, da so te pesmi našle kmalu dovolj čitateljev. Pesnica je še mlada, torej rusko občinstvo še mnogo pričakuje od nje.

¹⁾ rekla, ²⁾ stezi, ³⁾ resnici, ⁴⁾ za prostake.

⁵⁾ Želim, ⁶⁾ čakam, ⁷⁾ kličem, ⁸⁾ iščem, ⁹⁾ gorim, ¹⁰⁾ trpim, ¹¹⁾ mine življenje, ¹²⁾ sama, ¹³⁾ laskanja v zakonu, ¹⁴⁾ pomiri.

Šesti pesnik je D. R a t h a u s. Ta je najzmernejši izmed sodobnih ruskih lirikov. Prostota, odkritosrčnost in nenavadna blagozvočnost njegovih umotvorov so obrnile ná-se pozornost čitateljev. Za osnovne motive njegovih „Stihotvorenij“ služi mu neizcrpna radost in žalost, ki nastane iz čiste ljubezni, ovita šestokrat s temno tugo. Njegovo najbolj sloveče delo je „*Pir Petronija*“. Njegovo „*Sobranje stihotvorenij*“ je izšlo lani v Petrogradu ter stane 1 rubelj.

Sedmi pesnik je K. F o f a n o v, poet tajnosti in senc. Fofanov je nekoliko dekadent, nekoliko simbolist, sicer pa odličen pesnik. Njegove pesmi so ovite z nadzemeljsko meglo ter pogostoma nerazumljive umrljivim ljudem. Na sliki je videti še jako mlad ter doslej brzokone ni zbral v zbornik „svojih udov“.

Osmi pesnik je K. L d o v, pesnik nepojasnljivih občutkov. Ta je edini in najboljši naslednik A. F e t a. V njegovih drobnih pesmih, prodirajočih v dušo

in ogrevajočih srce, je razlito mnogo toplote in iskrenosti. Lani je Ldov izdal zvezek svojih pesmi z naslovom „*Otvuki duši*“.

To poročilo zaključujem z besedami navedenega kritika Sementkovskega, ki pravi: „Iz povedanega se lahko prepričamo, da če se govori o „preživelosti ritma“ ali poezije, se sme to reči samo v tem smislu, da sodobni pesniki ne vedo ničesar več povedati, ali da ponavljajo samo to, kar je že itak znano. Ako pa vzamemo v roke dela takih pesnikov, kakor sta L e b e d e v in A f a n a s j e v, ali takih, kakor sta M i n s k i j in B a l j m o n t, najdemo pri vseh mile in blagodarne proizvode, ki pričajo o njih poetični nadarjenosti; toda umotvori podobne vrste kar tonejo v brezkončnih poizkusih, zaviti se v plašč nekega brezokusnega romantičnega veličja. To stremljenje je zlasti močno pri pesnikih tako imenovane nove šole, katera pa je, kakor smo se uverili, vendar-le zelo stara.“ i+a.

To in ono.

Družba sv. Mohorja je začela dné 18. septembra razpošiljati svoj letošnji družbeni dar. Vsak družbenik dobi še s t e r o knjig, in sicer: 1. Zgodbe sv. pisma, VIII. snopič. — 2. Pamet in vera. I del. — 3. Za srečo! Povest. — 4. Umni kletar. — 5. Slovenske večernice 53. zvezek. — 6. Koledar za leto 1902. — Vsem udom skupaj se bode razposlalo 456.660 knjig. — Družba šteje letos **76.110 udov**, to je 2486 udov manj, kakor lani. Udje se razdelé po posameznih škofijah tako-le:

Škofije:

1. Goriška nadšk.	8.599 t. j.	11 manj	kakor lani.
2. Krška	6.208	160	„ „ „
3. Lavantinska	23.771	2.025	„ „ „
4. Ljubljanska	29.587	519	„ „ „
5. Tržaško-koper.	4.041	25 več	„ „ „
6. Sekovska	598	34	„ „ „
7. Soboteljska	351	7	„ „ „
8. Zagreb. nadšk.	479	66 manj	„ „ „
9. Senjska	206	7	„ „ „
10. Poreška	136	6 več	„ „ „
11. Djakovška	65	3	„ „ „
12. Bosniška	226	11 manj	„ „ „
13. Videm. nadšk.	185	9	„ „ „
14. Razni kraji	541	15 več	„ „ „
15. Amerikanci	908	104	„ „ „
16. Afrika in Azija	209	128	„ „ „

Udje bodo prejeli letos knjige po naslednji vrsti: Amerika, Afrika; lavantinska, krška, ljubljanska, tržaška in goriška škofija ter razni kraji.

O *novejših hrvaških pesnikih* je princsel „Ljubljanski Zvon“ iz peresa Milana Marjanovića v hrvaškem jeziku pisan članek, ki je med Hrvati zaradi svojih čudnih idej zbudil pomilovanje, kateremu je dal duška zagrebški „Vienac“. Ta list pravi, da neče polemizirati z „jadnikom“ Marjanovićem, ker je na Hrvaškem znano, „kakova je u njega sprema i sposobnost za kritičara i literarnog historika.“ „Vienac“ pravi, da g. Marjanović, „zlosretni branitelj hrvatske „moderne“, traži utočišta za svoju mudrost u slovenskom listu, gdje lakše može svoje fraze o hrvatskim književnim prilikama prokriomčariti. Nekoji naši „genijalni“ modernistički pisci, koju su na sebe svratili pozornost modernističkim vignetama i medju Slovencima proglašise Marjanovića svojim Bjelinskim, i eto ga sada, da iz stupaca ljubljanskoga „Zvona“ braći Slovencima premazava oči neistinama, koje ne može u nas unovčiti.“ „Vienac“ želi, da bi se Slovenci po tem spisu ne dali zapeljati, da napačno sodijo hrvaško književnost. Tu navajamo le glavne trditve „Vienčeve“. — Marjanović trdi, da se je hrvaška poezija „osobito u devedesetim godinama europejizirala i donijela par talenata prvoga reda“, „da je postala krepša, sočnija i originalnija“. „Vienac“ pravi, da Marjanović nima jasnega pojma o tem, kaj je krepst in originalnost v poeziji. „U čemu je bila poezija Šenoe, Badalića, Palmovića i drugih njihovih sovremenika neeuropejska: možda po tom, što u njoj nema „plavih lilijana“, „žuto-crvene magle, kilometričkih stihova bez sroka, bez smisla i bez poezije?“ —